ור"ע תפיסה לא מהניא כלל [א]אמר רבא אמר רב נחמן [א]והוא שתפס מחיים ולרבי טרפון דמנחי היכא [ב]רב ושמואל דאמרי תרוייהו והוא שצבורין ומונחין ברשות הרבים אבל בסימטא לא ורבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו אפי' בסימטא דון דייני כר' טרפון ואהדריה ר"ל לעובדא מינייהו אמר ליה רבי יוחנן עשית כשל תורה לימא בהא קמיפלגי דמ"ס טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר [ג]טעה בדבר משנה אינו חוזר לא דכ"ע [ב]טעה בדבר משנה חוזר והכא בהא קמיפלגי מר סבר [ד]הלכה כר"ע מחבירו ולא מרבו ומר סבר הלכה אפי' מרבו ואיבעית אימא דכ"ע הלכה כר"ע מחבירו ולא מרבו והכא בהא קמיפלגי מר סבר רבי טרפון רבו הוה ומ"ס חבירו הוה ואיבעית אימא דכולי עלמא חבירו הוה והכא בהא קמיפלגי מר סבר הלכה איתמר ומר סבר מטין איתמר קריביה דר' יוחנן תפוס פרה דיתמי מסימטא אתו לקמיה דר' יוחנן אמר להו שפיר תפסתוה אתו לקמיה דרבי שמעון בן לקיש אמר להו זילו אהדור אתו לקמיה דרבי יוחנן אמר להו [ה]מה אעשה שכנגדי חלוק עלי ההוא בקרא דיתמי דתפסי תורא מיניה בע"ח אמר מחיים תפיסנא ליה ובקרא אמר לאחר מיתה תפסיה אתו לקמיה דרב נחמן אמר ליה אית לך סהדי דתפסיה אמר ליה לאו [ג]אמר ליה מגו דיכול למימר לקוח הוא בידי יכול נמי למימר מחיים תפיסנא ליה והאמר ר"ל [ו][ד]הגודרות אין להן חזקה שאני תורא דמסירה לרועה דבי נשיאה תפוס אמתא דיתמי מסימטא יתיב ר' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפחא ויתיב רבי אבא גבייהו אמר להו שפיר תפסיתוה אמר להו ר' אבא משום דבי נשיאה נינהו מחנפיתו להו והא דון דייני כר' טרפון ואהדריה ריש לקיש עובדא מינייהו יימר בר חשו הוה מסיק ביה זוזי בההוא גברא שכיב ושביק ארבא א"ל לשלוחיה זיל תפסה ניהליה אזל תפסה פגעו ביה רב פפא ורב הונא ברי' דרב יהושע אמרו ליה את תופס לב"ח במקום שחב לאחרים [ז]ואמר רבי יוחנן [ה]התופס לבע"ח במקום שחב לאחרים

לא

ור"ע תפיסה לא מהניא כלל. לשון שאלה הוא זה: **אמר ר"נ.** מהניא היכא דתפס מחיים של מת. והכי גמר לה רב נחמן מרביה: **דמנחי היכא.** הנך פירות דקא"ר טרפון דבשעת מיתה לא זכו בהן יורשין אלא יזכה בהן הקודם: **בסימטא.** קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים ובני אדם העושין סחורה זה עם זה בשוק ורוצים לדבר דבריהם בנחת ויישוב הדעת מסתלקין לשם: **אבל בסימטא לא.** א"ר טרפון כל הקודם זכה דכיון דמקום הראוי לקנין הוא כדאמרינן בעלמא (ב"ב דף פד:) דמשיכה קונה התם אפי' למ"ד ברשות הרבים לא קניא אין זה מקום הפקר וזכו בהן יורשין משעת מיתה והמחזיק בו שם כמחזיק בו בביתם: **ואהדריה לעובדא.** סבר לה כרבי עקיבא דלא מהניא תפיסה: **עשית.** דברי ר"ע כאילו הן הלכה למשה מסיני שחזרת מעשה ב"ד דיי לנו לקיים הלכה כמותו לכתחילה אבל משנעשה ונגמר הדין אין לנו לחזור: **בדבר משנה.** דקיי"ל הלכה כר"ע היכא דיחידאה פליג עליה ואע"ג דלאו במשנה ממש תנינא לה אלא שמעתא דאמוראי הוא אמרי' בסנהדרין (דף לג.) דחוזר דאמרינן התם אפילו טעה בדרב ושמואל אמר ליה אין: **הלכה אתמר.** הלכה כר"ע מחבירו: **מטין אתמר.** מטין ההוראה לכתחילה אחר ר"ע ומיהו אי עביד כאידך לא מהדרינן עובדא: **קריביה דר' יוחנן.** קרוביו: **זילו אהדור.** דס"ל כר"ע דתפיסה דלאחר מיתה לאו כלום היא: **שכנגדי.** שקול כמותי: **בקרא דיתמי.** שומר בהמותיהם: **דתפוס תורא מיניה.** בעל חוב של מת תפסו בבית השומר: **הגודרות.** בהמה דקה על שם גדרות צאן (במדבר לב): **אין להן חזקה.** אין המחזיק בהם יכול לומר לקוחין הן בידי שמא מצאן והכניסן בביתו לפי שדרכן להלך בשדות: **חשו.** שם האיש: **שכיב.** הלוה: **ארבא.** ספינה: **א"ל.** יימר לשלוחיה זיל תפסה: **התופס לבעל חוב.** שליח התופס מטלטלין של לוה לצורך בעל חוב: **במקום שחב לאחרים.** שמפסיד בעלי חובין אחרים בתפיסתו:

לא

ולרבי עקיבא תפיסה לא מהניא כללא. פי' ר"ת דקשיא ליה דתנן בפרקין לעיל (דף פ:) גבי שומרת יבם קדמה היא וזכתה כו' אע"ג דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה מ"מ מהניא תפיסה אטו מי נימא דמתני' דלא כרבי עקיבא אמר רבא אמר רב נחמן והוא שתפס מחיים פירוש דמהניא תפיסה מחיים דבעל אפי' לר"ע דההיא שעתא לא שייכא שבועה ולא קרינא ביה הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וכיון דאין צריכין שבועה זכו במה שבידם ומתניתין דלעיל גבי יבם כאילו תפסה בחיי הבעל דבמקום אחיו קאי הלכך קדמה היא וזכתה ומיהו משמע בריש אלמנה לקמן (דף נו. ושם) דלא מהניא תפיסה לכתובה אפילו מחיים דבעל כמו שאפרש בסמוך ומ"מ יש ליישב פירוש ר"ת דנהי דלא מהניא תפיסה מחיים דבעל משום דלא ניתנה כתובה ליגבות מחיים מ"מ כיון דתפיס מחיים מהניא לבעל חוב ואפי' לר"ע בחיי היבם נמי מהניא תפיסה ובקונט' פי' דלשון שאלה היא וממתני' דלעיל לא מצי למיפרך כדפירשתי התם (א) (ד' פג. ד"ה לא):

והוא שתפס מחיים. נראה לפרש דבבעל חוב איירי דבכתובה לא מהניא תפיסה לרבא דהכא אפי' מחיים כדמסיק רב יעקב משמיה דרבא כרבינא דהתם (לקמן דף נו.) דאמר לא אמרו דמהניא תפיסה במטלטלין אלא למזונות אבל לכתובה מפקינן ובתפיסה מחיים איירי דאי בתפיסה דלאחר מיתה היכי בעי התם מר בר רב אשי למימר דאפי' בכתובה לא מפקינן וכן משמע בהלכות גדולות דמחיים איירי דפירשו התם דהיינו טעמא דלא מהניא תפיסה בכתובה כמו בבעל חוב משום דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים ומיהו למזונות תקנו רבנן כמו שתקנו שמוכרת שלא בב"ד לצורך מזונות ור"ח פי' לקמן דהא דא"ל רב יעקב לרבינא הכי אמרינן משמיה דרבא כוותך אינו דהא אמר רבא גופיה התם לקמן (דף נח.) זילו והבו לה להיא דתפסה כסא דכספא לכתובתה ואומר ר"י דלאו ראיה היא דאיכא למימר דההיא תפיסה דכסא דכספא הויא ברשות יתומים ושמא סבורין היו להפסידה מזונות ע"י תפיסה זו לכך נראה דהכא בבעל חוב איירי ורבינו חננאל פסק לקמן דכמר בר רב אשי קיי"ל דאמר בין לכתובה בין למזונות מה שתפסה תפסה דבכולי הש"ס קיי"ל כמר בר רב אשי בר ממיפך שבועה (שבועות מח.) וחיורי (חולין דף עו:) ח):

שפיר תפסתוה. תימה לפי מה דתרלינן לעיל מר סבר מטין איתמר משמע דלכתחילה עבדינן כר"ע והיכי קאמר להו הכא שפיר תפסתוה ושמא זה חשיב כמו דיעבד כיון דכבר תפסוה:

אית לך סהדי דתפסיה. לא גרסי' דלאחר מיתה אלא כיון דאית ליה סהדי דתפסיה מיניה ובעל כרחו גזלה תו לא מצי למיטען לקוח הוא בידי:

ויתיב רבי אבא גבייהו. משמע הכא דסבר רבי אבא דעבדא כמטלטלי דמי ואע"ג דבפ' יש נוחלין (ב"ב דף קכח.) שלח ר' אבא הלכה גובין מן העבדים הא אמרינן התם ט) במסקנא דאין גובין איתמר:

את תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים. כאן משמע דאע"ג דעשאו שליח דאמר ליה זיל תפסה אפ"ה לא קנה ולא כמו שפירש בקונטרס בפ"ק דב"מ (דף י. ושם) דדוקא בשלא עשאו שליח לא קנה:

ואמר רבי יוחנן כו' לא קנה. וא"ת דאמרינן בפ"ק דב"מ י) ר"נ ורב חסדא דאמרי תרוייהו המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו מ"ט דהוי תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים והתופס כו' לא קנה וא"כ ר' יוחנן דאמר התם המגביה מציאה לחברו קנה חברו סבר דהתופס לבעל חוב קנה וי"ל דשאני גבי מציאה דאיכא למימר מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה משא"כ הכא:

כ) **מיגו** דיכלי למימר כו'. ל) אחר שנתקנה שבועת היסת איירי דשליח נוגע בעדות והוי מיגו טוב אבל קודם שנתקנה שבועת היסת דשליח אינו נוגע בעדות דמיגו דמצי אמר הדרתינהו ללוה מצי נמי אמר פרעתינהו למלוה כדאמרינן בריש פ"ב דקידושין (דף מג:) לא הוי מיגו דלא חציפי להכחיש את העד כיון שאינו נוגע בדבר כדמוכח גבי נסכא דר' אבא בפ' חזקת הבתים (ב"ב דף לד. ושם) דלא מהימן למימר דידי חטפי במיגו דאי בעי אמר לא חטפתי:

לתקוני שדרתיך ולא לעוותי. דוקא משום דהזכיר לו ליקח שטר או בתחילה או בסוף דאית ליה לאסוקי אדעתיה וליקח מהם השטר קודם אבל אם לא הזכיר לו לקיחת השטר ולא אמר לו טפי אלא הב זוזי פטור דמצי אמר את מהימנת להו ולא אמרת לי שקול שטרא כדאמרינן גבי חנווני על פנקסו בריש ב"מ (דף ג.) דחנווני אומר לבעל הבית אנא שליחותך עבדי מה אית לי גבי שכיר אף על גב דמשתבע לי לא מהימן את מהימנת ליה דלא אמרת לי הב ליה בסהדי:

אית

עין משפט
נר מצוה

יב א מיי' פי"א מהל' מלוה ולוה הל' ח טוח"מ סימן קז:

יג ב מיי' פ"ו מהל' סנהדרין הל' א סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן כה סעיף א:

יד ג מיי' פי"א מהלכות מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טור ח"מ סימן קז:

טו ד מיי' פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' א סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף א:

טז ה מיי' פ"כ מהל' מלוה ולוה הלכה ג סמג עשין לד טוש"ע שם סי' קה סעיף א:

תוספות רי"ד

מה שגבה: ובעי ולר"ע תפישה לא מהני כלל. א"ר אר"נ והוא שתפש מחיים. פי' קודם שימות שעדיין לא זכו בהם היתומים אבל משמת כל היכי דקיימי ברשות יתמי קיימי ולא מהני בהו תפישה. דון דיינא כר"ט ואהדריה ר"ל לעובדא מינייהו משום דהל' כר"ע דתפיסה לא"מ לא מהני. קריבי' דר"י תפש פרה דיתמי מסימטא אתא לקמיה דר"י אמר ליה שפיר תפסתוה אתו לקמיה דר"ל א"ל זילו אהדור אתו לקמיה דר"י א"ל מה אעשה שכנגדי חלוק עלי למימרא דהדר ביה ר"י לגביה ר"ל: ההוא בקרא דיתמי דתפישי בע"ח תורא מיני' בע"ח אמר מחיים תפיסנא לי' ובקרא אמר לא"מ תפיס ליה אתו לקמיה דר"נ א"ל אית לך סהדי דלאחר מיתה תפסיה. א"ל לא [א"ל] מיגו די"ל לקוח הן בידי יכול נמי לומר מחיים תפיסני ליה והאר"ל הגודרות אין להן חזקה ש"ה דמסורין לרועה. פי' אין להן חזקה דאמרינן כשהיו מהלכין הכניסן לביתו אבל אי מסירן לרועה יש להן חזקה ויכול לטעון לקוח הוא בידי וההוא תורא הוי מסיר לבקרא: דבי נשיאה תפסי אמתא דיתמא מסימטא יתיב ר"א ור"ח ור"י נפחא ויתיב ר"א גבייהו. א"ל שפיר תפסתוה א"ל ר"א משום דבי נשיאה נינהו מחניפתא להו לדינא הא דייני כר"ט ואהדרי' ר"ל לעובדא מינייהו: רב יימר בר חשא הוה מסיק זוזי בההוא גברא שכיב ושביק ארבא א"ל לשלוחיה זיל תפסי ניהליה פגעו ביה ר"פ ור"ה בריה דר"י אמרו ליה את תופס לבע"ח במקום שח"ל במטלטלים והאר"י התופס לבע"ח במטלטלים במקום שחב לאחרים לא קנה

מוסף רש"י

טעה בדבר משנה. דיין הטועה בדבר המשנה, שלא עשה כמשנה (לקמן ק.) במשנה מפורשת שטעה בה (סנהדרין ו.) שטעות מצוי בדבר המשנה (שם לג.). **חוזר.** אין דינו דין לגמרי וחוזר (שם) מחזיר את הדין ואינו משלם מביתו, דכיון דדבר מפורש הוא אין דינו דין (שם ו.) ולא אמרינן מה שעשה עשוי וישלם מביתו אלא בטועה בשיקול הדעת, כמו שמפורש בסנהדרין (לקמן ק.). **הלכה כרבי עקיבא.** ככל דוכתא (ערובין מו:) מחבירו. במקום יחיד (פסחים כז.). **שכנגדי.** אנוש כערכי וראוי לחלוק עלי (לעיל נד:). **הגודרות.** בהמות, על שם (במדבר לב) גדרות צאן, **אין להן חזקה.** אדם שתפסן אינו יכול לטעון לבעליהם מכרתם לי, דאיכא למימר מעצמן הלכו אצלו (גיטין כ:). **התופס לבע"ח במקום שחב לאחרים.** אדם הבא מאליו ותופס ממון חבירו בשביל חוב שיש לאחר עליו ובא לקדם עד שלא יתפסנו בעל חוב אחר, ונמצא תופס זה חב בתפיסתו זאת את הנושים האחרים. חב לאחרים, מפסיד את האחרים כמו אין חבין לאדם (ב"מ י. ובעי"ז גיטין יא:).

מסורת הש"ס

א) ב"ק יד: [לקמן פה.], ב) [לקמן פה. פו:], ג) [לקמן ק. סנהדרין ו. לג.], ד) [עירובין מו:], ה) [לעיל נד:], ו) גיטין כ: ב"ב לו., ז) גיטין יא: [ב"מ י.], ח) [וע"ע תוס' לקמן נו. ד"ה אלמנה ותוס' יומא פג. ותוס' סנהדרין כט: ד"ה מר ותוס' שבועות מא. ד"ה ולמר ותוס' חולין עו: ד"ה מר], ט) [דף קכח:], י) [דף י.], כ) שייך לדף פה.,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מיגו וכו' אחר שנתקנה. עיין תשובת הראנ"ח ח"א סימן פ"ט:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ולר' עקיבא וכו' כדפירשתי התם. נ"ב בדף פ"ג. ד"ה והתלושין:

מוסף רש"י (המשך)

מכאן שייך לעמוד הבא

לא קנה. דלאו כל כמיניה להיות קופץ מאליו וחב לאלו, מאחר שלא עשאו אותו הנושה שליח לתפוס (ב"מ י.). **קאקי חיורי.** אווזים לבנים, לפי שהיו זקנים, משלחי גלימי דאינשי. מפשיטין בגדי אנשים, כלומר פוסקים עליהם דין להנאתן (גיטין עג.). **והוא שתפסה מחיים.** של מת, והכי גמר לה רב נחמן מרביה (לעיל פד:). **ממולאי.** מקוטעים מבית עלי, דאביי אבוה דרב ביבי מבית עלי אתא, כדאמרינן במסכת ר"ה (ערובין כה: ובעי"ז יבמות עו.) ממשפחה רעועה (ב"מ קט.) או: על שם מקומן נקראו בני עלי ממולאי, כדאמר בב"ר בתחילת פרשה נט ואברהם זקן עטרת תפארת שיבה וגו' ר"מ אזל לממלא ראה אותם שחורי ראש, אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה וכל מרבית ביתך ימותו אנשים, אמרו רבי התפלל עלינו, אמר להם לכו וטיפלו לצדקה ואתם זוכים לזקנה כו' וה"נ אמר בר"ה (יח.) אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה, בזבח ומנחה הוא דאין מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמילות חסדים (רשב"ם ב"ב קלז: ובעי"ז שם קנא.). **מילי מוליתא.** קטועות בלא רגלים (ערובין כה:) או: דברים גבוהים, לשון מוליא במוליא במו"ק (י:) גבשושית (ב"מ קט.) או: דברים כרותים שאין בהם ממש, לשון (איוב יח) ימל קצירו ועל שם מקומם מגדפם, כדכתיב (מיכה א) בתי אכזיב לאכזב ועקרון תעקר (רשב"ם ב"ב קלז:). **אשרתא.** לשון חוזק, שמחזקים את השטר וכותבין אשרנוהי (לעיל כא:) קיום השטר שהעדים מעידין על כתב ידיהם בב"ד וב"ד כותבין בו במותב תלתא הוינא ואתו פלוני ופלוני ואסהידו אחתימות ידייהו ואשרנוהי וקיימנוהי כלחזי וחותמין (גיטין כו:). **דמיכתבא מקמי דנחוור סהדי כו'.** עד שלא העידו העדים על כתב ידם כתבו הדיינין במותב תלתא הוינא ונפיק שטרא דנן קדמנא ואסהידו פלוני ופלוני אחתימת ידייהו ואשרנוהי וקיימנוהי (לעיל כא:). **אפילו מצאו באשפה.** ולא נכתב לשם אשה כלל, אלמא לא חיישינן למחזי כשקרא כיון דנחתם בעתו וזמנו (גיטין כו:). **שטר שלוה בו.** ביום של חתימה, **ופרעו.** בו ביום, **אינו חוזר ולוה בו.** ואפילו ביום מלוה ראשונה לאחר פרעון, דליכא למיחש למוקדם, והכי מפרשינן לה בשנים אוחזין (גיטין כו:). **שכבר נמחל שעבודו.** כשפרעו ובטל השטר ואין הקרקעות משועבדות שוב למלוה השניה שלא עליה נחתם שטר זה והויא לה מלוה על פה (שם) וטורף לקוחות שלא כדין, דאין מלוה על פה גובה מן הלקוחות (ב"מ יז.). **אבל למיחזי כשיקרא לא חיישינן.** אם היה נחתם על מלוה זו, אע"פ שנכתב קודם הלואה כשר אם בו ביום נכתב (גיטין כו:).